

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

ผลการจัดซื้อยาโดยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมการสืบราคายาในโรงพยาบาลชัยภูมิ
The results of drug procurement by a specific method with investigating drug prices
in Chaiyaphum Hospital

สามารถ อยู่ยง¹, สิริรัตน์ ภูมिरัตนประพิณ²
Samart Yooyong¹, Sirirut Phumiruttanaprapin²

บทคัดย่อ

ความเป็นมา การจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงยังขาดการแข่งขันทางการตลาด ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาผลการจัดซื้อยาโดยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมการสืบราคายาของโรงพยาบาลชัยภูมิ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของการจัดซื้อยาโดยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมการสืบราคายา (วิธีใหม่) ในปีงบประมาณ 2565, 2566 เปรียบเทียบกับวิธีเฉพาะเจาะจงแบบไม่ได้สืบราคา (วิธีเดิม) ในปีงบประมาณ 2565 (ตามแผนจัดซื้อปี 2565) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงกับบริษัทยาสำหรับโรงพยาบาลชัยภูมิ และโรงพยาบาลอื่นๆ

วิธีการ เปรียบเทียบมูลค่าจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 และ 2566 กับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิมปีงบประมาณ 2565

ผลการศึกษา มูลค่าการจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 และ 2566 ลดลงจากวิธีเดิม 1,326,091.87 บาท (7.06%) และ 1,444,322.35 บาท (7.69%) ตามลำดับ การจัดซื้อยาที่มีผู้จำหน่ายหลายรายด้วยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 และ 2566 ลดลงได้ 1,219,159.47 บาท (8.71%) และ 1,342,827.87 บาท (9.60%) ตามลำดับ ส่วนการจัดซื้อยาจากผู้จำหน่ายรายเดียวด้วยวิธีใหม่ในปี 2565 และ 2566 ลดลงได้ 106,932.40 บาท (2.23%) และ 101,504.48 บาท (2.11%) ตามลำดับ

สรุป การจัดซื้อด้วยวิธีใหม่สามารถลดมูลค่าการจัดซื้อได้อย่างมีนัยสำคัญ ($P < 0.05$) เมื่อเทียบกับวิธีเดิมโดยเฉพาะรายการยาที่มีผู้จำหน่ายมากกว่า 2 รายขึ้นไป

คำสำคัญ : พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560, การจัดซื้อยา, ราคากลาง

¹เภสัชกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลชัยภูมิ

²เภสัชกรชำนาญการ กลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลชัยภูมิ

Abstract

Background : Procurement under the Government Procurement and Supplies Administration Act 2017 with a specific method will lose market competition. The researcher therefore studied the results of drug procurement using a specific method in conjunction with the drug price investigation in Chaiyaphum Hospital.

Objective : To study the results of pharmaceutical procurement using the specific method with drug price investigation (new method) in the fiscal year 2022, 2023 compared with the specific method without drug price investigation (old method) in the fiscal year 2022 (according to the 2022 procurement plan) to be a guideline for the procurement of drugs by a specific method for pharmaceutical companies for Chaiyaphum Hospital. and other hospitals.

Method : Comparison of purchasing value by the new method in 2022 and 2023 with purchasing by the old method in the fiscal year 2022

Result : The value of drug procurement by the new method in 2022 and 2023 decreased from the old method by 1,326,091.87 baht (7.06%) and 1,444,322.35 baht (7.69%) respectively. Purchasing with multiple suppliers with a new method in 2022 and 2023 can be reduced by 1,219,159.47 baht (8.71%) and 1,342,827.87 baht (9.60%) respectively. As for procurement from a single supplier with the new method in 2022 and 2023, it can be reduced by 106,932.40 baht (2.23%) and 101,504.48 baht (2.11%) respectively.

Conclusion : The new method of procurement can significantly reduce the procurement value ($P < 0.05$) compared to the old method, especially for drug lists with more than two suppliers.

Keywords: Public Procurement and Supplies Administration Act, B.E. 2017, procurement of drugs, middle price

บทนำ

การจัดซื้อจัดหายาไว้ให้บริการ ผู้รับบริการของโรงพยาบาลจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พุทธศักราช 2560⁽¹⁾ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พุทธศักราช 2560⁽²⁾ และกฎกระทรวง⁽³⁾ ตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2560 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พุทธศักราช 2560 โดยกำหนดวิธีการจัดซื้อจัดจ้างเป็น 3 วิธี คือ 1) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป คือ การที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการทั่วไปที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดให้เข้ายื่นข้อเสนอ 2) วิธีคัดเลือก คือ การที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนเฉพาะผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามรายให้เข้ายื่นข้อเสนอไว้ในงานนั้นมีผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดน้อยกว่าสามราย และ 3) วิธีเฉพาะเจาะจง คือการที่หน่วยงานของรัฐเชิญชวนผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดรายใดรายหนึ่งให้เข้ายื่นข้อเสนอหรือให้เข้ามาเจรจาต่อรองราคารวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุกับผู้ประกอบการโดยตรงในวงเงินเล็กน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในการปฏิบัติแต่ละโรงพยาบาลมีวิธีปฏิบัติในการจัดซื้อยาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดซื้อและนโยบายของแต่ละแห่ง⁽⁴⁾ ในการจัดซื้อจัดหายาไว้บริการผู้รับบริการในโรงพยาบาลส่วนใหญ่มูลค่าการจัดซื้อมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี⁽⁵⁾ ในส่วนของโรงพยาบาลชัยภูมิซึ่งเป็นโรงพยาบาลศูนย์ขนาด 867 เตียง มีมูลค่าการจัดซื้อยาปีงบประมาณ 2562 เท่ากับ 238,047,024.08 บาท ปีงบประมาณ 2563 เท่ากับ 251,468,237.50 บาท และ ปีงบประมาณ 2564 เท่ากับ 275,991,826.15 บาท จากข้อมูลการใช้ยาที่เพิ่มขึ้นในทุกๆ ปีทำให้

โรงพยาบาลรัฐแต่ละแห่งจึงเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดหายาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การใช้วิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) เมื่อต้องการจัดซื้อยาที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของยาไว้ในระบบข้อมูลสินค้า (e-catalog) และมีวงเงินเกิน 500,000 บาท⁽¹⁾ ทำให้การจัดซื้อยาเป็นแบบแข่งขันเกิดความโปร่งใสทำให้ได้ยาที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ใช้⁽⁶⁾ ส่วนรายการยาที่มีมูลค่าการจัดซื้อน้อยกว่า 500,000 บาทต่อปี ส่วนใหญ่จะใช้วิธีเฉพาะเจาะจงซึ่งเป็นวิธีการจัดซื้อจัดจ้างที่หน่วยงานของรัฐสามารถเชิญชวนผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐกำหนดรายใดรายหนึ่งให้เข้ายื่นข้อเสนอหรือให้เข้ามาเจรจาต่อรองราคาได้ วิธีนี้จะทำให้ขาดการแข่งขันในตลาดผู้ค้า สถานการณ์นี้ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์แบบ⁽⁷⁾ ในการจัดซื้อเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรในการปฏิบัติควรจัดให้มีการเจรจาต่อรองแบบการแข่งขันโดยหลักเกณฑ์ที่ใช้ประกอบในการพิจารณา คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รายการยา บริษัทผู้จำหน่าย ความทันเวลา และราคา⁽⁸⁾ ในส่วนของ การลดลงของมูลค่าการใช้ยาส่วนที่จะได้ประโยชน์คือการลดลงของราคายาเพราะปริมาณการใช้ยาจะเพิ่มขึ้นตามประชากรที่ป่วย^(9,10) จึงเป็นที่มาของการศึกษาผลของการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมการสืบราคายาปีงบประมาณ 2565, 2566 เปรียบเทียบกับผลกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงแบบไม่มีการสืบราคาปีงบประมาณ 2565 ในเรื่องมูลค่าประหยัดในการจัดซื้อ และข้อดี/ข้อเสียของการดำเนินการดังกล่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของการจัดซื้อยา โดยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมการสืบราคายาใน

ปีงบประมาณ 2565, 2566 เปรียบเทียบกับวิธีเฉพาะเจาะจงแบบไม่มีการสืบราคาในปีงบประมาณ 2565 (ตามแผนจัดซื้อปี 2565) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงกับบริษัทยาสำหรับโรงพยาบาล ชัยภูมิและ โรงพยาบาลอื่นๆ

วิธีการศึกษา

วิจัยแบบพรรณนา (Descriptive research) โดยศึกษาข้อมูลแบบย้อนหลังจากข้อมูลที่มีอยู่แล้ว (retrospective data collection) โดยการรวบรวมรายการยาที่จะจัดซื้อในแผนจัดซื้อปีงบประมาณ 2565, 2566 และหาปริมาณการจัดซื้อยาปีงบประมาณ 2565 โดยการคำนวณจากปริมาณการใช้ยาเฉลี่ยแต่ละรายการย้อนหลัง 3 ปี (2562, 2563, 2564) และบวกเพิ่มอีกร้อยละ 10 ของปริมาณที่คำนวณได้หาราคายาที่จะจัดซื้อตามวิธีเฉพาะเจาะจงของวิธีตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 (วิธีเดิม) คือ ราคาเดิมที่เคยซื้อล่าสุดในปี 2564 หาราคายาที่จะจัดซื้อด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 ร่วมการสืบราคาในปีงบประมาณ 2565, 2566 (วิธีใหม่) โดยเป็นราคาที่ได้จากการสืบราคาในแต่ละรายการในแต่ละปี หามูลค่าการจัดซื้อยาในปีงบประมาณ 2565 วิธีเดิม โดยนำราคายา (ตัวอย่างที่ศึกษา) แต่ละรายการตามแผนจัดซื้อปี 2565 คูณด้วยปริมาณยาแต่ละรายการที่จะจัดซื้อในปี 2565 นำผลที่ได้มารวมกันเป็นมูลค่าการจัดซื้อวิธีเดิม หามูลค่าการจัดซื้อยาในปีงบประมาณ 2565 วิธีใหม่ โดยนำราคายา (ตัวอย่างที่ศึกษา) ที่สืบราคาได้แต่ละรายการตามแผนจัดซื้อปี 2565 คูณด้วยปริมาณยาแต่ละรายการที่จะจัดซื้อในปี 2565 นำผลที่ได้มารวมกันเป็นมูลค่าการจัดซื้อหามูลค่าการจัดซื้อยาในปีงบประมาณ 2566 วิธีใหม่โดยนำราคายา (ตัวอย่างที่ศึกษา) ที่สืบราคา

ได้แต่ละรายการในปีงบประมาณ 2566 คูณด้วยปริมาณยาแต่ละรายการที่จะจัดซื้อในปี 2565 นำผลที่ได้มารวมกันเป็นมูลค่าการจัดซื้อโดยวัดผลเป็นมูลค่าประหยัด และร้อยละของการประหยัด และหาความสัมพันธ์ของมูลค่าเฉลี่ยของการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิม ปีงบประมาณ 2565 กับมูลค่าเฉลี่ยในการจัดซื้อด้วยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565, 2566 ด้วยสถิติ paired sample t-test

ลักษณะตัวอย่างหรือประชากรที่ทำการศึกษา

ประชากร คือรายการยาที่อยู่ในแผนจัดซื้อยาโรงพยาบาลชัยภูมิปีงบประมาณ 2565, 2566

เกณฑ์คัดเข้า

1. รายการยาในแผนจัดซื้อยาโรงพยาบาลชัยภูมิที่มีมูลค่าการจัดซื้อต่ำกว่า 500,000 บาท

2. รายการยาที่เมื่อดำเนินการสืบราคาแล้วมีผู้มายื่นเสนอราคาตั้งแต่ 1 รายขึ้นไป

เกณฑ์คัดออก

1. รายการยาในแผนจัดซื้อยาโรงพยาบาลชัยภูมิที่มีมูลค่าการจัดซื้อน้อยกว่า 10,000 บาท และมากกว่า 500,000 บาทและรายการยาที่ต้องจัดซื้อตามกฎหมายกระทรวง

2. รายการยาที่เมื่อดำเนินการสืบราคาแล้วไม่มีผู้มายื่นเสนอราคา

ขนาดตัวอย่าง

รายการยา (ประชากร) ที่ศึกษาเป็นหลัก ร้อย ใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 25% ของรายการยาที่สืบราคาในปีงบประมาณ 2565 มีรายการยาที่สืบราคาทั้งสิ้น 400 รายการ ได้ตัวอย่างเท่ากับ 100 รายการ (ธีรวิมล เอกะกุล, 2543) และปี 2566 ใช้รายการยาเดียวกับปี 2565 โดยใช้วิธีสุ่มรายการยาตามเลขลำดับที่ 1, 4, 8, 12..... จนครบ 100 รายการ วิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และ ร้อยละ ของตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษา และหาความสัมพันธ์ ของมูลค่าเฉลี่ยของการจัดซื้อแต่ละวิธี ด้วยสถิติ paired sample t-test

จริยธรรมการวิจัย

ในส่วนของงานวิจัยนี้ ใช้วิธีการทำ หนังสือเชิญบริษัทที่จำหน่ายยาแต่ละรายการที่มี คุณสมบัติตรงตามความต้องการของโรงพยาบาล ชัยภูมิเข้าร่วมเสนอราคาก็ับกรรมการของ โรงพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย แพทย์ผู้ช้ยา เกสัชกร และพยาบาลผู้ช้ยา และพิจารณาผลโดย คณะกรรมการเสนอผู้อำนวยการโรงพยาบาล ชัยภูมิ พิจารณา

การวิจัยนี้ ผ่านการรับรองจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ โรงพยาบาลชัยภูมิ เลขที่ 010/2566

ผลการวิจัย

จากข้อมูลการจัดซื้อยาวิธีใหม่ ปีงบประมาณ 2565 มีบริษัทร่วมเสนอราคา 234 บริษัท (เฉลี่ย 2.34 บริษัท/รายการ) มูลค่าการจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 ประหยัดงบประมาณได้เท่ากับ 1,326,091.87 บาท (7.06 %) เมื่อเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิม การจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 มีรายการยาที่เสนอราคาลดลง 57 รายการ มูลค่า 1,407,826.27 บาท เสนอราคาเพิ่มขึ้น 6 รายการ มูลค่า 81,734.40 บาท ที่เหลือเสนอราคาเท่าเดิม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมสี่บราคาايا (วิธีใหม่) จำนวน 100 รายการของ โรงพยาบาลชัยภูมิ ในปีงบประมาณ 2565 เปรียบเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (วิธีเดิม) ปีงบประมาณ 2565

ผลการเสนอราคา	จำนวนรายการ	มูลค่าปี 2565 (วิธีเดิม) (บาท)	มูลค่าปี 2565 (วิธีใหม่) (บาท)	มูลค่าประหยัด	ร้อยละประหยัด	จำนวนบริษัทที่เสนอ	จำนวนบริษัทเฉลี่ย/รายการ
ยาที่เสนอลดราคา	57	9,831,806.73	8,423,980.46	1,407,826.27	14.32	159	2.79
ยาที่เสนอเพิ่มราคา	6	771,072.00	852,806.40	-81,734.40	-10.60	14	2.33
ยาที่ราคาเท่าเดิม	37	8,177,245.88	8,177,245.88	0	0	61	1.65
รวม	100	18,780,124.61	17,454,032.74	1,326,091.87	7.06	234	2.34
p-value < 0.001		t = 4.291		df = 99			

การจัดซื้อยาวิธีใหม่ปีงบประมาณ 2566 มีบริษัทร่วมเสนอราคา 205 บริษัท (เฉลี่ย 2.05 บริษัท/รายการ) มูลค่าการจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2566 ประหยัดงบประมาณได้เท่ากับ 1,444,332.35 บาท (7.69 %) เมื่อเทียบ

กับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิม การจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2566 มีรายการยาที่เสนอราคาดลดลง 60 รายการ มูลค่า 1,782,161.35 บาท เสนอราคาเพิ่มขึ้น 16 รายการ มูลค่า 337,829.00 บาท ที่เหลือเสนอราคาเท่าเดิม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมสี่ราคายา (วิธีใหม่) จำนวน 100 รายการของโรงพยาบาลชัยภูมิ ในปีงบประมาณ 2566 เปรียบเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (วิธีเดิม) ปีงบประมาณ 2565

ผลการเสนอราคา	จำนวนรายการ	มูลค่าปี 2565 (วิธีเดิม) (บาท)	มูลค่าปี 2566 (วิธีใหม่) (บาท)	มูลค่าประหยัด (บาท)	ร้อยละประหยัด	จำนวนบริษัทที่เสนอ	จำนวนบริษัทเฉลี่ย/รายการ
ยาที่เสนอลดราคา	60	11,249,033.41	9,466,872.06	1,782,161.35	15.84	145	2.42
ยาที่เสนอเพิ่มราคา	16	2,484,908.20	2,822,737.20	-337,829.00	-13.60	29	1.81
ยาที่ราคาเท่าเดิม	24	5,046,183.00	5,046,183.00	0	0	31	1.29
รวม	100	18,780,124.61	17,335,792.26	1,444,332.35	7.69	205	2.05
p-value = < 0.001		t = 3.943		df = 99			

เมื่อแยกดูการจัดซื้อยาในรายการยาที่มีผู้จำหน่ายหลายราย จำนวน 81 รายการ การจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ปีงบประมาณ 2565 มีบริษัทร่วมเสนอราคา 215 บริษัท (เฉลี่ย 2.65 บริษัท/รายการ) มูลค่าการจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 ประหยัดงบประมาณได้

เท่ากับ 1,219,159.47 บาท (8.71%) เมื่อเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิม การจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 มีรายการยาที่เสนอราคาดลดลง 52 รายการ มูลค่า 1,300,893.87 บาท เสนอราคาเพิ่มขึ้น 6 รายการ มูลค่า 81,734.40 บาท ที่เหลือเสนอราคาเท่าเดิม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมสี่บราคา (วิธีใหม่) ในผู้จำหน่ายหลายราย จำนวน 81 รายการของโรงพยาบาลชัยภูมิ ในปีงบประมาณ 2565 เปรียบเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (วิธีเดิม) ปีงบประมาณ 2565

ผลการเสนอราคา	จำนวนรายการ	มูลค่าปี 2565 (วิธีเดิม) (บาท)	มูลค่าปี 2565 (วิธีใหม่) (บาท)	มูลค่าประหยัด (บาท)	ร้อยละประหยัด	จำนวนบริษัทที่เสนอ	จำนวนบริษัทเฉลี่ย/รายการ
ยาที่เสนอลดราคา	52	8,447,536.33	7,146,642.46	1,300,893.87	15.40	154	2.96
ยาที่เสนอเพิ่มราคา	6	771,072.00	852,806.40	-81,734.40	-10.60	14	2.33
ยาที่ราคาเท่าเดิม	23	4,770,663.20	4,770,663.20	0	0	47	2.04
รวม	81	13,989,271.53	12,770,112.06	1,219,159.47	8.71	215	2.65
p-value < 0.001		t = 4.100		df = 80			

เมื่อแยกดูการจัดซื้อยาในรายการยาที่มีผู้จำหน่ายหลายราย จำนวน 81 รายการ การจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ปีงบประมาณ 2566 มีบริษัทร่วมเสนอราคา 186 บริษัท (เฉลี่ย 2.30 บริษัท/รายการ) มูลค่าการจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2566 ประหยัดงบประมาณได้

เท่ากับ 1,342,827.87 บาท (9.60%) เมื่อเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิม การจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2566 มีรายการยาที่เสนอราคาลดลง 55 รายการ มูลค่า 1,674,557.87 บาท เสนอราคาเพิ่มขึ้น 15 รายการ มูลค่า 331,730.00 บาท ที่เหลือเสนอราคาเท่าเดิม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมสี่บราคา (วิธีใหม่) ในผู้จำหน่ายหลายราย จำนวน 81 รายการของโรงพยาบาลชัยภูมิ ในปีงบประมาณ 2566 เปรียบเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (วิธีเดิม) ปีงบประมาณ 2565

ผลการเสนอราคา	จำนวนรายการ	มูลค่าปี 2565 (วิธีเดิม) (บาท)	มูลค่าปี 2566 (วิธีใหม่) (บาท)	มูลค่าประหยัด (บาท)	ร้อยละประหยัด	จำนวนบริษัทที่เสนอ	จำนวนบริษัทเฉลี่ย/รายการ
ยาเสนอลดราคา	55	9,910,173.73	8,235,615.86	1,674,557.87	16.90	140	2.55
ยาเสนอเพิ่มราคา	15	2,417,177.20	2,748,907.20	-331,730.00	-13.72	28	1.87
ยาราคาเท่าเดิม	11	1,661,920.60	1,661,920.60	0	0	18	1.64
รวม	81	13,989,271.53	12,646,443.66	1,342,827.87	9.60	186	2.30
p-value < 0.001		t = 3.776		df = 80			

เมื่อแยกดูการจัดซื้อยาในรายการยาที่มีผู้จำหน่ายรายเดียว จำนวน 19 รายการ การจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ปีงบประมาณ 2565 มีบริษัทร่วมเสนอราคา 19 บริษัท (เฉลี่ย 1 บริษัท/รายการ) มูลค่าการจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 ประหยัดงบประมาณได้เท่ากับ 106,932.40 บาท

(2.23%) เมื่อเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิม การจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 มีรายการยาที่เสนอราคาลดลง 6 รายการ มูลค่า 106,932.40 บาท ไม่มีบริษัทเสนอราคาเพิ่มขึ้น และเสนอราคาเท่าเดิม 13 รายการ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมสืบราคา (วิธีเดิม) ในผู้จำหน่ายรายเดียว จำนวน 19 รายการของโรงพยาบาลชัยภูมิ ในปีงบประมาณ 2565 เปรียบเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (วิธีเดิม) ปีงบประมาณ 2565

ผลการเสนอราคา	จำนวนรายการ	มูลค่าปี 2565 (วิธีเดิม) (บาท)	มูลค่าปี 2565 (วิธีใหม่) (บาท)	มูลค่าประหยัด (บาท)	ร้อยละประหยัด	จำนวนบริษัทที่เสนอ	จำนวนบริษัทเฉลี่ย/รายการ
ยาที่เสนอลดราคา	6	1,406,590.40	1,299,658.00	106,932.40	7.60	6	1
ยาที่เสนอเพิ่มราคา	0	0	0	0	0	0	0
ยาที่ราคาเท่าเดิม	13	3,384,262.68	3,384,262.68	0	0	13	1
รวม	19	4,790,853.08	4,683,920.68	106,932.40	2.23	19	1
p-value = 0.191		t = 1.358		df = 18			

เมื่อแยกดูการจัดซื้อยาในรายการยาที่มีผู้จำหน่ายรายเดียว จำนวน 19 รายการ การจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ปีงบประมาณ 2566 มีบริษัทร่วมเสนอราคา 19 บริษัท (เฉลี่ย 1 บริษัท/รายการ) มูลค่าการจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2566 ประหยัดงบประมาณได้เท่ากับ 101,504.48 บาท

(2.11%) เมื่อเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิม การจัดซื้อยาโดยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2566 มีรายการยาที่เสนอราคาลดลง 5 รายการ มูลค่า 107,603.48 บาท เสนอราคาเพิ่มขึ้น 1 รายการ มูลค่า 6,099.00 บาท และเสนอราคาเท่าเดิม 13 รายการ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมสี่ราคา (วิธีเดิม) ในผู้จำหน่ายรายเดียว จำนวน 19 รายการของโรงพยาบาลชัยภูมิ ในปีงบประมาณ 2566 เปรียบเทียบกับการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (วิธีเดิม) ปีงบประมาณ 2565

ผลการ เสนอ ราคา	จำนวน รายการ	มูลค่าปี 2565 (วิธีเดิม) (บาท)	มูลค่าปี 2566 (วิธีใหม่) (บาท)	มูลค่าประหยัด (บาท)	ร้อยละ ประหยัด	จำนวน บริษัท ที่เสนอ	จำนวน บริษัท เฉลี่ย/ รายการ
ยาที่ เสนอลด ราคา	5	1,338,859.40	1,231,255.92	107,603.48	8.04	5	1
ยาที่ เสนอ เพิ่มราคา	1	67,731.00	73,830.00	-6,099.00	-0.47	1	1
ยาที่ ราคาเท่า เดิม	13	3,384,262.68	3,384,262.68	0	0	13	1
รวม	19	4,790,853.08	4,689,348.60	101,504.48	2.11	19	1
p-value = 0.218		t = 1.277		df = 18			

วิจารณ์ผล/อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีบริษัทเข้าร่วมเสนอราคาเฉลี่ย 2.34 บริษัท/รายการ รายการยาที่มีบริษัทร่วมเสนอราคามากสุด 9 บริษัท น้อยสุด 1 บริษัท (2565) และ 2.05 บริษัท/รายการ รายการยาที่มีบริษัทร่วมเสนอราคามากสุด 5 บริษัท น้อยสุด 1 บริษัท (2566) ซึ่งในการแข่งขันทั่วไปควรมีบริษัทเข้าร่วมเสนอราคา 3-10 บริษัทต่อรายการยาเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่สมบูรณ์ เพราะฉะนั้นจะต้องหากวิธีเชิญชวนบริษัทให้เข้าร่วมการเสนอราคาให้มากขึ้น ในรายการยาที่มีผู้เสนอราคาน้อยกว่า 3 ราย

มูลค่าการจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 และ 2566 ลดลงจากการจัดซื้อด้วยวิธีเดิมในปี 2565 เท่ากับ 1,326,091.87 บาท (7.06%) อย่างมีนัยสำคัญ P (0.001 < 0.05) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และ 1,444,322.35 บาท (7.69%) อย่างมีนัยสำคัญ P (0.001 < 0.05)

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามูลค่าการจัดซื้อยาลดลงทั้ง 2 ปี โดยเฉพาะปีงบประมาณ 2566 ลดลงมากกว่าวิธีใหม่ปีงบประมาณ 2565 อยู่ 118,230.48 บาท

เมื่อแยกดูรายการยาที่มีผู้จำหน่ายหลายรายพบว่ามูลค่าการจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 และ 2566 ลดลงจากการจัดซื้อยาด้วยวิธีเดิมในปี 2565 ประหยัดงบประมาณได้เท่ากับ 1,169,898.80 บาท (8.18%) อย่างมีนัยสำคัญ P (0.001 < 0.05) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และ 1,293,567.20 บาท (9.05%) อย่างมีนัยสำคัญ P (0.001 < 0.05) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามูลค่ายาที่ลดลงในผู้จำหน่ายหลายรายปีงบประมาณ 2565 (1,169,898.80 บาท) ใกล้เคียงกับมูลค่าการลดลงทั้งหมดในปีงบประมาณ 2565 (1,326,091.87 บาท) และมูลค่ายาที่ลดลงใน

ผู้จำหน่ายหลายรายปีงบประมาณ 2566 (1,293,567.20 บาท) ใกล้เคียงกับมูลค่าการลดลงทั้งหมดในปีงบประมาณ 2566 (1,444,322.35 บาท) แสดงให้เห็นว่ามูลค่ายาที่ลดลงในวิธีใหม่ที่ศึกษาส่วนใหญ่มาจากรายการยาที่มีผู้จำหน่ายหลายราย

เมื่อแยกดูรายการยาที่มีผู้จำหน่ายรายเดียว พบว่ามูลค่าการจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ในปีงบประมาณ 2565 และ 2566 ลดลงจากการจัดซื้อด้วยวิธีเดิมในปี 2565 ประหยัดงบประมาณได้เท่ากับ 133,806.40 บาท (2.61%) อย่างมีนัยสำคัญที่ $P (0.191 > 0.05)$ และ 128,389.28 บาท (2.50%) อย่างมีนัยสำคัญที่ $P (0.218 > 0.050)$ ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าการจัดซื้อยาจากผู้จำหน่ายรายเดียววิธีใหม่และวิธีเดิมไม่แตกต่างกันทั้งปี 2565 และปี 2566 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% รายการยาในผู้จำหน่ายรายเดียวส่วนใหญ่เสนอราคาเท่าเดิม

จะเห็นได้ว่าการจัดซื้อยาด้วยวิธีใหม่ในผู้จำหน่ายหลายรายจะสามารถลดมูลค่าการจัดซื้อยาลงได้ เนื่องจากมีการแข่งขันทางการตลาดทำให้เกิดภาวะตลาดที่สมบูรณ์ ส่วนในผู้จำหน่ายรายเดียวมูลค่าที่ลดลงจะไม่มาก เนื่องมาจากเป็นตลาดผูกขาดผู้ขายน้อยรายไม่มีการแข่งขันทำให้ราคายาไม่ลดลงซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Suchonwanich N. ศึกษาการจัดซื้อและกระจายยาพบผู้ขายน้อยหลายหรือมีบริษัทขนาดใหญ่หลายผลิตหรือนำเข้าอยู่ในตลาดจะทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ ในส่วนราคาที่ลดลงมาจากการปรับราคากลางเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกลุ่มยาที่มีผู้จำหน่ายน้อยรายควรนำวิธีการกำหนดราคากลางมาช่วยควบคุมราคา

เมื่อดูมูลค่าต่อรายการยาที่เสนอราคาลดลงมากสุดในปี 2565 เท่ากับ 182,280.60 (50.31%) บาทในปี 2566 เท่ากับ 146,072.00 บาท (45.87%) มูลค่าต่อรายการที่เสนอราคาเพิ่มขึ้นมากสุดในปี 2565 เท่ากับ 21,000.00 บาท

(26.32%) ในปี 2566 เท่ากับ 95,880.00 บาท (61.46%)

ข้อดีของการจัดซื้อยาโดยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมการสืบราคาคือ มีความโปร่งใสในการจัดซื้อ ได้ยาที่ราคาเหมาะสม มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้

ข้อเสียของการจัดซื้อยาโดยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมการสืบราคาคือ อาจได้ยาที่เปลี่ยนบริษัททำให้รูปแบบยาไม่เหมือนเดิม ไม่สะดวกในการให้บริการกับคนไข้ และคนไข้อาจได้รับยาซ้ำซ้อน ยาอาจขาดชั่วคราวเพราะผลิตได้ไม่มาก และได้ยาที่มีราคาแพงขึ้นในยาบางรายการเนื่องจากคณะกรรมการอาจต้องการเปลี่ยนยาบางรายการ

สรุปผลการวิจัย

การจัดซื้อยาที่มีมูลค่าต่ำกว่า 500,000 บาท และมากกว่า 10,000 บาท ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงร่วมการสืบราคาสามารถประหยัดงบประมาณได้ 7.06% อย่างมีนัยสำคัญ $P (0.001 < 0.05)$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (2565) และ 7.69% อย่างมีนัยสำคัญ $P (0.001 < 0.05)$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (2566) เมื่อเทียบกับการจัดซื้อโดยวิธีเฉพาะเจาะจงแบบไม่มีการสืบราคาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะรายการยาที่มีผู้จำหน่ายหลายราย ส่วนรายการยาที่มีผู้จำหน่ายรายเดียวไม่สามารถลดราคาในการจัดซื้อได้อย่างมีนัยสำคัญระดับความเชื่อมั่น 95% เพราะฉะนั้นในการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรดำเนินการจัดซื้อ ร่วมกับการสืบราคาในรายการยาที่มีผู้จำหน่ายหลายบริษัท ซึ่งแนวทางในการดำเนินการจัดซื้อยาด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 ร่วมสืบราคากับบริษัทยาสามารถนำมาใช้ในโรงพยาบาลชัยภูมิและ โรงพยาบาล

อื่นๆเพื่อประหยัดงบประมาณและได้ยาที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของผู้ใช้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลชัยภูมิ ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลของโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เจ้าหน้าที่กลุ่มงานเภสัชกรรม ที่ให้การสนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. 2560. [สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ธ.ค. 2565]. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 24ก (ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560). สืบค้นจาก:<http://regu.tu.ac.th/quesdata/Data/M11.PDF>
2. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. 2560. [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธ.ค. 2565]. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนพิเศษ 240ง (ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2560). สืบค้นจาก: <https://www.finance.rmuti.ac.th/pr/cgd-2560.PDF>
3. กระทรวงการคลัง. กฎกระทรวงกำหนดพัสดุที่รัฐต้องการส่งเสริมหรือสนับสนุนและกำหนดวิธีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยวิธีคัดเลือกและวิธีเฉพาะเจาะจง พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนพิเศษ 86ก (ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2560). 2560.
4. วราวัลย์ จีงศิระพรพงษ์, นิธิเจน กิตติรัชกุล, สุธาสินี คำหลวง, อรพรรณ อ่อนจร, พัทรालีพหาวงค์, เนตรนภิส สุขนวนิช, และคณะ. การศึกษาการจัดซื้อยาของโรงพยาบาลภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. 2562. สืบค้นจาก: <https://www.hitap.net/wp-content/uploads/2020/08/Full-report-PricePerformance.pdf>
5. พิเชษฐ ชังเก. การศึกษาและเปรียบเทียบมูลค่าราคาและปริมาณการจัดซื้อยาด้วยวิธีการจัดซื้อแบบต่างๆ: กรณีศึกษาโรงพยาบาลศูนย์. ไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการ 2008; 3 (1): 109-120.
6. กนิษฐา พรสวัสดิ์ชัย. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างเวชภัณฑ์โดยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ในโรงพยาบาล สรรค์ประชารักษ์. สรรค์ประชารักษ์เวชสาร. 2562; 16 (3): 96-102.
7. Suchonwanich N, Laowahutannon T, Luangruangrong, P, Techathawat S and Wongtangprasert S. Drug Procurement and Distribution. Journal of Health Science. 2020; 29 (special issue): S46-58.
8. Manohar RN. Procurement & storage of drugs and pharmaceutical [internet]. Researchgate; 2021 May [cite 2022 Dec. 18] Available from: https://www.researchgate.net/publication/351344021_10_PROCUREMENT_STORAGE_OF_DRUGS_AND_PHARMACEUTICALS
9. Bastani P, Ghanbarzadegan A, Vatankhah S and Samadbeik M. Components affecting pharmaceutical strategic purchasing: A scoping review. Health Serv Insights. 2019; 12: 1-11.
10. วรรมน ขวัญพรหม, กุลจิรา อุดมอักษร. ผลกระทบของการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ต่อการจัดซื้อยา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่ง. วารสารเภสัชกรรมไทย 2563; 13 (3): 611-620.